

A végbél előesés okai és a megelőzés lehetőségei

Gyakran előforduló, hirtelen megjelenő probléma nagy növekedési erélyű állományokban 8-20 hetes kor között. Az előesett végbél általában 10 – 80 mm hosszúságú, a rövidebbek gyakran spontán visszahúzódnak.

Ugyanakkor a legtöbb esetben az előesett végbél kizáródik és kannibalizmushoz vezet, mely nyilvánvaló jele a kutricában látható véres orrú és oldalú egyedek. A probléma alapvető oka a megnövekedett hasúri nyomás, amely következtében a végbél előesés bekövetkezik.

KLINIKAI TÜNETEK

1. Legenyhébb esetben a végbél nyálkahártyájának a kifordulása során a végbélnyílás tájékán gömbölyded, félgömböszzerű, rendszerint élénkvörös, vérzékeny duzzanatot látunk.
2. Hamarosan a pangásos jelenségek előtérbe lépésekor barnás-vörös, esetleg fekete-vörössé válik az előesett végbélszakasz. Ez nagyon gyakran az állatot egyre fokozottabb erőlködésre ingerli, és teljes végbélelőesésre vezet. Kezdetben ép, kisebb-nagyobb halvány rózsaszínű, csillogó felületű, hurkaszerű képlet nyúlik ki a végbélnyílásból.
3. De az előesett bélrészlet már néhány óra alatt kocsonyásan beszűrődik, aminek következtében megduzzad, kékes- vagy lilászvörös színűvé, majd mintegy 24 óra múlva feketés-vörössé válik.
4. A nagyfokú duzzanat okozta feszülés, és a dörzsölések kapcsán keletkező külső sérülések miatt a nyálkahártyán repedések, szakadások keletkeznek, melyek rendszerint az izomrétegig terjednek. Ezek sokszor az előesett bélszakasz felületét foszlányossá teszik, melyek kolonchoz hasonlóan csüngenek le róla. A roncsolódást csak fokozza, ha az állatok az előesett részt a falhoz, vagy más tárgyakhoz dörzsölik. A nyálkahártya-sérülések miatt vérzés támad, ami sokszor az állat társait kannibalizmusra ösztönzi az előesett bélszakasz lerágásával.
5. Főként a repedések és szakadások mentén, valamint a zúzódott nyálkahártyarészekről kezdődően gyorsan fejlődő elhalások keletkeznek.
6. Az elhalt vagy elhalófélben lévő nyálkahártya utóbb az üszkös folyamatok következtében barnára, zöldes-barnára, szürkés-zöldre színeződhet el, máskor pedig a száraz elhalás miatt éppenséggel pergamenszerűvé válik.

Szövődményként a főleg gennykeltő baktériumokkal történt fertőződés miatt bekövetkezik az előesett végbélszakasz gennyes gyulladása, elhalása, majd ezek

következményeként kialakulhat a szepszis (=vérmérgezés) is, mely többnyire az állat elhullásához vezet.

KIALAKULÁSÁNAK LEHETSÉGES OKAI

Betegségek

- Hasmenés – túlzott feszítés érzet
- Légzőszervi betegségek – köhögés, emelkedett hasúri nyomás
- Salmonella fertőzés, diszbakteriózis
- Colitis – abnormális fermentáció a vastagbélben, túlzott gázképződés okozta hasúri nyomás

Környezet

- Hideg időben megnövekszik a végbél előesés előfordulása. Ez az alacsony teremhőmérséklettel hozható összefüggésbe, az állatok egymást melegítve fekszenek, mely következtében egyes egyedeket „összenyomnak”, amely következtében megnő a hasúri nyomás.
- Nedves, csúszós padozat esetében, különösen akkor, ha alomanyag nincs szintén nőhet a hasúri nyomás.
- Ha a telepítési sűrűség túl magas és a sertések nem tudnak az oldalukon fekve pihenni, akkor szintén megnövekszik az előfordulás gyakorisága.

Takarmányozás

- Ad libitum etetés folyamatos gyomortelítettséget eredményez, amely emésztési rendellenességekhez vezet. Ennek következtében megnövekszik az abnormális fermentáció a vastagbélben, aminek a hátterében elsősorban az emésztetlenül érkező nagy mennyiségű takarmány áll.
- Magas beltartalmú takarmányok, különösen a lysine szintek emelése (20 % túladagolás) okozhatja a végbél előesés előfordulásának növekedését. A megjelenés gyakorisága csökkenhet akár az adagolt etetés vagy a kisebb koncentrátságu takarmányok etetésével.
- Korlátozott hozzáférés a vízhez, könnyen bélsárpangáshoz vezet.
- Magas keményítő tartalmú takarmányok hajlamosítanak a végbél előesésre.
- Mycotoxinok jelenléte a takarmányban szintén veszélyforrás. Takarítsuk a tartályokat az etetőket rendszeresen és ellenőrizzük a gabonák minőségét.
- Takarmány váltás önmagában nem mindig az ok, hanem együttesen a tartási körülményekkel.

- A genetikát illetően ellentmondásos a szakirodalom. Egyesek említik, mint lehetséges ok, de más vizsgálatok szerint egyértelműen nem sikerült igazolni, mint okot.
- hímivarú malacok esetében a foszfátkristályok húgycsőben való megjelenésével hozzák összefüggésbe
- A végbélelőesés előfordulásának emelkedését jelezték több esetben a tylosin használatával összefüggésben, de nincs erre egyértelmű bizonyíték.
- Farkazás hajlamosít, ha túl rövidre vágják a farkat és megsérülnek a végbélgyűrűhöz vezető idegek, amelyek felelősek a záróizom ellazulásáért.

Az alábbi információk összegyűjtése szükséges a probléma okának feltárásához:

- sertések ivara életkora, súlya
- adott épületben/teremben eltöltött napok száma
- Etetett takarmányok
- Istálló és kutrica
- Egyedsűrűség, állatok száma, kutrica mérete
- Végbélszűkület előfordulásának gyakorisága
- Visszavart végbelek száma
- Farokrágás

MEGELŐZÉS

- Csökkentsük a keményítő tartalmat
- Emeljük a rosttartalmat, vastagbélben történő rost fermentáció irányítása, gázképződés csökkentése. Funkcionális rostok, közepes és hosszú láncú arabinoxilánok, inulin.
- Ideális fehérje, aminosav arányok beállítása SID Ile/SID Lys, SID His/SID Lys használata a L-lysine túladagolás elkerülése érdekében
- vízfogyasztás növelése, elektrolit egyensúly
- Bélbaktériumok sokszínűségének megőrzése
- o antibiotikum felhasználás mérséklése
- o bélflóra stabilizáló savanyítók használata pl. Presan
- o probiotikumok használata pl. nem CO2 termelő élő élesztő és tejsav baktériumok